

Piergiorgio Frassati: un sant jove de l'associacionisme catòlic de principis del segle XX

Joaquim González-Llanos¹

El portaveu vaticà, Matteo Bruni, va confirmar la notícia que el papa Francesc havia anunciat en una audiència general dels dimecres que el beat Piergiorgio Frassati serà canonitzat en el Jubileu de la Joventut, entre el 28 de juliol i el 3 d'agost de 2025. Un jove de només 24 anys que va viure i va morir santament.

Piergiorgio Frassati va néixer el 1901 i va viure a la ciutat de Torí, al nord d'Itàlia. Era un noi normal. El clima que es respirava a casa de Frassati no era de cap manera una “atmosfera de fe”, però el Senyor sap com obrir-se camí en les persones disposades a escoltar-lo.

Era fill del fundador i director del diari italià *La Stampa*. Als 17 anys, es va unir a la Societat de Sant Vicenç de Paül i va dedicar gran part del seu temps lliure a cuidar els pobres, els sense sostre i els malalts, així com dels militars desmobilitzats que tornaven de la Primera Guerra Mundial. Frassati també va participar en l'Apostolat de l'Oració i l'Acció Catòlica. Va obtenir permís per rebre la comunió diàriament, un costum fomentat pel papa Pius X (1903-1914). En aquella època, els catòlics estaven acostumats a combregar només una vegada a l'any. Molt pocs rebien la sagrada comunió setmanalment, i normalment només els sacerdots la rebien diàriament. Sant Pius X va voler corregir aquesta pràctica de privació estenent la comunió freqüent.

Va compartir la seva infància amb la seva germana Luciana, tot just un any més jove, la seva única confident, així que van començar a emergir els contrastos cada vegada més freqüents amb la mare i el pare. Per si no n'hi hagués prou, Piergiorgio no era un gran estudiant, però va aconseguir entrar a l'Institut Social dels Pares Jesuïtes i, després del batxillerat, es va inscriure a Enginyeria Mecànica amb especialitat minera per estar a prop dels miners, considerats llavors els més explotats entre els explotats.

Era un àvid muntanyenc. Se'l veu en moltes fotografies gaudir d'aquesta afició. En una fotografia del que seria la seva última escalada, Frassati va escriure la frase *Verso l'Alto*, que significa “fins a les altures”. Aquesta frase ha esdevingut un lema per als catòlics inspirats per Frassati per lluitar per la cimera de la vida en companyia de Crist.

Frassati va morir de pòlio el 4 de juliol de 1925. Els seus metges van pensar més tard que el jove havia contret la pòlio mentre atenia els malalts.

Home de les vuit benaurances

Joan Pau II, que va beatificar Frassati el 1990, el va anomenar un “home de les vuit benaurances”, i el va descriure com “enterament immers en el misteri de Déu i totalment dedicat al servei constant del seu proïsme”. En efecte, els aspres enfrontaments amb el seu pare no es van fer esperar; no obstant això, quan Alfredo qualificava el seu fill com “un inútil”, i li recriminava el seu “vagabundeig” per la ciutat entre persones que no estaven a la seva altura social, Piergiorgio, per la seva banda, no responia a les provocacions del seu pare amb la suficiència i orgull propi dels joves de la seva classe; al contrari, la seva alegria era aclaparadora, sempre somreia i acceptava els retrets amb els mateixos ulls serens d’un jove que comparteix les inquietuds i problemes dels seus coetans i que mira amb amabilitat el proïsme necessitat. La seva mirada era plena d’aquell autèntic amor evangèlic i d’aquella participació veritable en el patiment de les persones desheretades.

Empresa “Transports Frassati”

Els seus amics es burlaven del seu afany social i l’anomenaven “Empresa Transports Frassati” perquè sempre anava als sostres de les “coves” dels pobres, a les cases de la perifèria de Torí, que era sens dubte una ciutat de grans sants i d’intel·lectuals, però també de moltíssims treballadors explotats, pobres i abandonats. A aquestes persones Piergiorgio els proveïa de tot: menjar, roba, fusta, carbó, mobles; per a aquests proïsmes empobrits gastava tots els diners que la seva família li donava, i que cada vegada eren més reduïts. En aquest període també va tenir l’oportunitat de conèixer el pare Karl Sonnenschein, “el sant Francesc alemany”. Aquesta trobada li va fer preguntar-se sobre la possibilitat de convertir-se en capellà; una idea fugaç que Piergiorgio va deixar de banda perquè es va adonar que no era aquesta la seva vocació. Ell, com a laic, era més feliç quan preferia la companyia dels pobres a la companyia dels joves burgesos, ja que a través d’ells satisfèia la set de viure l’Evangeli.

Un dia que es divertia amb els seus amics, va conèixer Laura Hidalgo. Piergiorgio se’n va enamorar immediatament, però seria un amor impossible que conservaria al seu cor i tot per a si mateix; primer, per no causar-li a ella una falsa il·lusió, i després, per no donar a la seva família un altre disgust, ja que aquesta intel·ligentíssima i bella noia pertanyia a una classe social molt més baixa.

Un sacrifici que pocs joves haurien pogut suportar. Piergiorgio, en canvi, va saber portar aquesta duríssima renúncia amb un somriure, perquè sentia en el fons de cada fibra del seu cor que el veritable amor era l’etern, i que aquest amor l’esperava a l’altra vida, que potser començava a entreveure, i arribava fins i tot a anhelar que no trigués a arribar el dia del seu naixement.

ment per al cel, que anomenava “el més bonic de tots”. En aquest últim període va fundar la “Companyia dels Nois Enutjosos” els membres dels quals, “estafadors i estafadores”, es posaven sobrenoms divertits (el de Piergiorgio era Robespierre), feien viatges i bromes, però sobretot aspiraven a la més profunda de les amistats, aquella fundada en el sant vincle de la pregària i de la fe sempre alegre: una sincera amistat cristiana, en certs aspectes renovadora i profètica de bona part de l’associacionisme secular de l’Església.

Una mort inesperada

Era el 30 de juny de 1925. Tota la família Frassati estava tan preocupada per la deteriorada salut de l’àvia Linda, moribunda, que ningú no parava atenció a Piergiorgio, que patia un fort maldecap i no tenia gana. Una cosa insòlita per a ell, que sempre solia estar tan ben disposat i saludable. S’adonarien de la serietat del seu malestar només el dia del funeral de l’àvia, quan Piergiorgio ja no va poder ni aixecar-se del llit. Desafortunadament, seria massa tard, ja que la poliomièlitis fulminant, possiblement contreta a les barraques, li troncarà la vida el 4 de juliol, a tan sols 24 anys. Milers de persones van assistir al seu funeral: la majoria eren les persones pobres de Torí a les quals havia ajudat materialment amb la seva activitat social i que havia evangelitzat amb l’exemple de la seva vida plena de l’alegria d’un Déu eternament jove. Commogut per l’intens dolor i impressionat per la gran multitud, el pare repetia sanglotant: “No vaig conèixer el meu fill!”.

El “primer miracle” de Piergiorgio

Alfredo Frassati es va quedar molt deprimit i no va trobar un consol, ja que va comprendre molt tard qui havia estat realment el seu fill. El cor se li havia trencat perquè Piergiorgio li havia deixat un buit massa gran, un silenci ensordidor. Amb tot, Alfredo no es va escapar de tal patiment i es va deixar travessar en profunditat pel dolor. Lentament aquest buit es va anar omplint amb una nova llum que venia de la Paraula de Déu. Alfredo es va anar apropant a la fe i la seva esperança i la seva caritat van madurar dia a dia fins al final de la seva vida. Va morir el 1961 després d'una progressiva i meravellosa conversió que molts van considerar, potser amb raó, el “primer” miracle de Piergiorgio.

¹ Doctor en Teologia.